

Věc C-39/20

**Shrnutí žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce podle čl. 98 odst. 1
jednacího řádu Soudního dvora****Datum doručení:**

27. ledna 2020

Předkládající soud:

Hoge Raad der Nederlanden (Nizozemsko)

Datum předkládacího rozhodnutí:

24. ledna 2020

Navrhovatel v řízení o kasačním opravném prostředku:

Staatssecretaris van Financiën

Odpůrkyně v řízení o kasačním opravném prostředku:

Jumbocarry Trading GmbH

Předmět původního řízení

Původní řízení se týká sporu mezi Staatssecretaris van Financiën (státní tajemník pro finance, Nizozemsko, dále jen „Staatssecretaris“) a společností Jumbocarry Trading GmbH (dále jen „společnost Jumbocarry Trading“) ohledně výzvy k zaplacení cla doručené společnosti Jumbocarry Trading.

Předmět a právní základ žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce

Tato žádost o rozhodnutí o předběžné otázce podle článku 267 SFEU se týká promlčení celních dluhů. Jedná se zejména o otázku, zda lze ustanovení týkající se pozastavení promlčecí lhůty celního dluhu použít na celní dluh, který vznikl přede dnem, ke kterému tato ustanovení vstoupila v platnost, ale který k tomuto dni ještě nebyl promlčen.

Předběžné otázky

1. Použijí se čl. 103 odst. 3 písm. b) a čl. 124 odst. 1 písm. a) nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 952/2013 ze dne 9. října 2013, kterým se stanoví celní kodex Unie, na celní dluh, který vznikl před 1. květnem 2016 a který k tomuto dni ještě nebyl promlčen?
2. V případě kladné odpovědi na první otázku: Brání jejich použití zásada právní jistoty nebo zásada ochrany legitimního očekávání?

Uváděná ustanovení unijního práva

- Článek 221 odst. 3 nařízení Rady (EHS) č. 2913/92 ze dne 12. října 1992, kterým se vydává celní kodex Společenství (Úř. věst. 1992, L 302, s. 1; Zvl. vyd. 02/04, s. 307, dále jen „celní kodex Společenství“)
- Článek 22 odst. 6, článek 29, čl. 103 odst. 1 a 3, čl. 124 odst. 1 písm. a) a čl. 288 odst. 2 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 952/2013 ze dne 9. října 2013, kterým se stanoví celní kodex Unie (Úř. věst. 2013, L 269, s. 1, dále jen „celní kodex Unie“)
- Článek 8 odst. 1 nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2015/2446 ze dne 28. července 2015, kterým se doplňuje nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 952/2013, pokud jde o podrobná pravidla k některým ustanovením celního kodexu Unie (Úř. věst. 2015, L 343, s. 1, dále jen „nařízení v přenesené pravomoci 2015/2446“)

Stručný popis skutkového stavu a původního řízení

- 1 Společnost Jumbocarry Trading dne 4. července 2013 podala celní prohlášení s návrhem na propuštění zásilky porcelánu do volného oběhu. Jako zemi původu přitom uvedla Bangladéš, kvůli čemuž byla použita preferenční celní sazba ve výši nula procent. Když se ukázalo, že osvědčení o původu zboží předložené v této souvislosti je nepravdivé, Inspecteur van de Belastingdienst (inspektor daňové správy, Nizozemsko, dále jen „Inspecteur“) společnosti Jumbocarry Trading dne 1. června 2016 písemně sdělil, že má v úmyslu přistoupit k dodatečnému výběru cla podle běžné sazby ve výši 12 procent. V tomtéž dopise jí poskytl možnost, aby k tomu do 30 dní vyjádřila svůj názor. Dne 18. července 2016 byl společnosti Jumbocarry Trading ve formě výzvy k úhradě oznámen dotčený celní dluh, který vznikl dne 4. července 2013.
- 2 Předmětem sporu v řízení vedeném před soudem druhého stupně, Gerechtshof Amsterdam (odvolací soud v Amsterdamu, Nizozemsko, dále jen „Gerechtshof“) byla otázka, zda ke dni 18. července 2016 již zanikla povinnost zaplatit daný celní dluh.

Hlavní argumenty účastníků původního řízení

- 3 Gerechtshof vycházel z toho, že čl. 124 odst. 1 písm. a) celního kodexu Unie stanoví, že povinnost zaplatit celní dluh zaniká, pokud již dlužníkovi nelze oznámit celní dluh podle článku 103 celního kodexu Unie, tj. po uplynutí lhůty tři let ode dne vzniku celního dluhu. To by znamenalo, že povinnost zaplatit dotčený celní dluh zanikla již před 18. červencem 2016. Článek 103 odst. 3 písm. b) celního kodexu Unie však stanoví, že se tato lhůta v délce tří let pozastaví ode dne, kdy celní orgány sdělily, že hodlají oznámit celní dluh, a to na dobu běhu lhůty, během níž je dlužníkovi umožněno vyjádřit se. Podle čl. 8 odst. 1 nařízení v přenesené pravomoci 2015/2446 činí tato lhůta 30 dnů. V případě použití čl. 103 odst. 3 písm. b) [celního kodexu Unie] by tedy dotčený celní dluh dne 18. července 2016 ještě nebyl promlčen.
- 4 V takovém případě, jako je projednáváný případ, však podle názoru Gerechtshof brání použití výše uvedených ustanovení zásady právní jistoty a ochrany legitimního očekávání, zakotvené v unijním právu. Pro společnost Jumbocarry Trading – vzhledem k datu vyhlášení celního kodexu Unie (10. října 2013) – nebylo v době vzniku celního dluhu (4. července 2013) jasné a předvídatelné, že by mohla být konfrontována s pozastavením promlčecí lhůty v délce 30 dnů. Podle názoru Gerechtshof proto musí být na základě celního kodexu Společenství (předchůdce celního kodexu Unie) posouzeno, zda byl dotčený celní dluh společnosti Jumbocarry Trading oznámen včas. Článek 221 odst. 3 celního kodexu Společenství rovněž stanovil promlčecí lhůtu v délce tří let, ale nikoli její pozastavení. Z tohoto důvodu Gerechtshof rozhodl, že povinnost zaplatit dotčený celní dluh ke dni 18. července 2016 již zanikla v důsledku promlčení.
- 5 Staatssecretaris následně podal kasační opravný prostředek k Hoge Raad (Nejvyšší soud, Nizozemsko). Stížnostní důvod směřuje proti výše uvedeným názorům Gerechtshof.

Stručné shrnutí odůvodnění žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce

- 6 Při zjišťování časové působnosti nových ustanovení musí být podle judikatury Soudního dvora rozlišováno mezi procesními a hmotněprávními pravidly. V případě procesních pravidel je obecně třeba mít za to, že jsou použitelná ke dni, kdy tato pravidla vstoupí v platnost, na rozdíl od hmotněprávních pravidel, která jsou obvykle vykládána tak, že se vztahují na situace vzniklé před jejich vstupem v platnost pouze tehdy, když z jejich znění, cíle nebo struktury jasně vyplývá, že jim musí být přiznán takový účinek. Navíc platí, že se nová právní úprava použije od okamžiku, kdy vstoupí v platnost akt, kterým byla zavedena, a že se sice nepoužije na právní situace, které vznikly a s konečnou platností byly dovršeny před tímto nabytím účinnosti, avšak použije se bezprostředně na budoucí účinky situace vzniklé za platnosti dřívějšího zákona, jakož i na nové právní situace. Ustanovení, která jsou relevantní v projednáváném případě, se podle čl. 288 odst. 2 celního kodexu Unie použijí ode dne 1. května 2016.

- 7 Z judikatury Soudního dvora nelze bez oprávněných pochybností dovodit, zda je třeba ustanovení, které – jako čl. 103 odst. 3 celního kodexu Unie – stanoví pozastavení promlčecí lhůty, považovat za hmotněprávní pravidlo.
- 8 Ve svém rozsudku ve věci Molenbergnatie (C-201/04, EU:C:2006:136, bod 41) Soudní dvůr k použitelnosti ustanovení v té době nového celního kodexu Společenství uvedl, že s ohledem na skutkové okolnosti, s nimiž se pojí celní dluh vzniklý před datem použitelnosti kodexu Společenství, se použijí jednak hmotněprávní pravidla obsažená v dřívější právní úpravě a jednak procesní pravidla obsažená v celním kodexu Společenství. V tomto rámci Soudní dvůr proto ohledně čl. 221 odst. 3 celního kodexu Společenství ve znění platném ke dni 1. ledna 1994 rozhodl:
- „Protože při uplynutí lhůty stanovené čl. 221 odst. 3 celního kodexu je celní dluh promlčen, a tedy zaniká, je následně třeba mít za to, že uvedené ustanovení je hmotněprávním pravidlem.“
- 9 Pokud tříletá lhůta pro výběr celního dluhu podle ustanovení celního kodexu Společenství ke dni 1. května 2016 již uplynula, lze z rozsudku Molenbergnatie dovodit, že dotýčný dlužník získal konečné právní postavení, na které nelze použít nové právní předpisy. V projednávaném případě však celní dluh společnosti Jumbocarry Trading ke dni 1. května 2016 ještě nebyl promlčen. V tomto ohledu se situace společnosti Jumbocarry Trading liší od situace, na kterou se vztahuje bod 41 rozsudku Molenbergnatie.
- 10 Na jednu stranu by bylo možno mít za to, že pozastavení lhůty pro promlčení celního dluhu brání tomu, aby tento celní dluh s konečnou platností zanikl. V tomto světle je třeba na samotnou úpravu promlčení, promlčecí lhůtu a stanovené případy pozastavení této lhůty pohlížet jako na jednotnou právní úpravu. To by znamenalo, že společnost Jumbocarry Trading dne 4. července 2013 ve vztahu k souvisejícím pravidlům o promlčení stanoveným v celním kodexu Společenství získala konečné právní postavení, takže ani článek 103, ani čl. 124 odst. 1 celního kodexu Unie na ni nelze použít v rozsahu, v němž obsahují odchylnou právní úpravu. Pak by nebylo relevantní, že celní dluh společnosti Jumbocarry Trading ke dni 1. května 2016 ještě nebyl promlčen.
- 11 Na druhou stranu by bylo možno mít za to, že je třeba odlišovat pravidlo, které upravuje pouze běh lhůty, od pravidel, která běh této lhůty činí závislým na procesních úkonech učiněných v průběhu řízení o dodatečném výběru cla. V projednávaném případě se tak běh dotčené lhůty staví kvůli povinnosti vyslechnout před oznámením celního dluhu názor dlužníka, stanovené v čl. 22 odst. 6 celního kodexu Unie. Toto stavění lhůt v důsledku provedení procesního úkonu (vyslechnutí názoru společnosti Jumbocarry Trading) pak lze považovat za procesní pravidlo, které je neoddělitelně spjato s ustanovením čl. 22 odst. 6 celního kodexu Unie. Protože se u procesních pravidel má za to, že jsou použitelná od dne, kdy vstoupila v platnost, znamenalo by to, že v rámci řízení, jehož předmětem byl dodatečný výběr celního dluhu, který vznikl během platnosti

celního kodexu Společenství, a které bylo zahájeno dne 1. května 2016 nebo po něm, bylo ihned třeba použít čl. 124 odst. 1 písm. a) a článek 103 celního kodexu Unie.

- 12 S ohledem na výše uvedené úvahy nelze z čl. 124 odst. 1 písm. a) a z čl. 103 odst. 3 celního kodexu Unie bez dalšího dovodit, zda se tato ustanovení ze své podstaty od 1. května 2016 vztahují na zamýšlený dodatečný výběr celního dluhu, který vznikl během platnosti celního kodexu Společenství a k 1. květnu 2016 podle tohoto celního kodexu ještě nezanikl v důsledku promlčení. Z tohoto důvodu Hoge Raad (Nejvyšší soud) Soudnímu dvoru předkládá první předběžnou otázku.
- 13 V případě kladné odpovědi na první otázku zůstává otázkou, zda je správný názor Gerechthof, že použití příslušných ustanovení celního kodexu Unie je v rozporu se zásadami právní jistoty a legitimního očekávání, zakotvenými v unijním právu, a proto je vůči společnosti Jumbocarry Trading nelze použít.
- 14 Ve prospěch tohoto názoru lze uvést, že v době vzniku dotčeného celního dluhu nebylo jasné a předvídatelné, že ustanovení celních předpisů o dodatečném výběru a promlčení budou změněna v tom smyslu, že bude právně zakotveno právo být před každým dodatečným výběrem vyslechnut celními orgány a že s tím bude spojen následek, že po dobu stanovenou v čl. 8 odst. 1 nařízení v přenesené pravomoci 2015/2446 bude pozastavena promlčecí lhůta.
- 15 Bylo by ale možno rovněž uvést argument, že dlužník v době podání celního prohlášení nemůže vycházet z toho, že se nezmění procesní pravidla. Při změně procesních pravidel musí unijní normotvůrce na jedné straně zvážit zájem Unie, kterému je toto opatření ku prospěchu, a na druhé straně zájem dotčených osob, aby nebylo zhoršeno jejich právní postavení. Přezkoumání tohoto zvážení, provedeného unijním normotvůrcem, nepřísluší vnitrostátním soudům, nýbrž spadá do pravomoci Soudního dvora. Je při tom třeba objasnit, zda unijní normotvůrce mohl nové pravidlo, podle kterého je dlužníkovi před každým dodatečným výběrem celního dluhu po dobu 30 dní umožněno vyjádřit svůj názor, spojit s tím, že se na tuto dobu pozastaví promlčecí lhůta. Protože je v tomto případě právní postavení dlužníka posíleno zavedením bezvýjimečně platícího práva na to, aby ve lhůtě 30 dnů vyjádřil svůj názor, nelze podle názoru Hoge Raad (Nejvyšší soud) tvrdit, že spojení s pozastavením promlčecí lhůty na stejnou dobu má za následek takové zhoršení tohoto právního postavení, že čl. 103 odst. 3 celního kodexu Unie nelze použít. Protože však o tomto závěru existují pochybnosti, předkládá Hoge Raad (Nejvyšší soud) druhou předběžnou otázku.